

היו זמנים, חבר

ממרום 54 שנות ניסיונו בחברת י.א. מיטווק ובניו, נציגי NCR בישראל, אליהו הכהן ממש מתגעגע אל הימים שבהם היה עושה את דרכו למשימותיו ברגל וצובר לא רק לקוחות, אלא גם ידידי אמת. "היום ממלאי תפקידים מתחלפים בתדירות עצומה, והרבה יותר קשה לשמור על קשר אישי", הוא קובל

הכהן, ומזכיר שהשמות בנקומט וכספומט שימשו במקביל להגדרת מכשיר הפלא שמוציא מזומנים מקיר הבנק. "הבנקומט הראשון של NCR הוצב בארץ באמצע שנות ה-70 ולווה בחששות גדולים", משחזר הכהן. "אנשים אמרו שזה לא יצליח, כי מי יכול לזכור בעל פה מספר קוד???"

היום הכספומט לא רק פולט מזומנים, אלא גם מדפיס דו"ח תנועות כספיות, משיב על שאילתות ועוד. אבל הכהן מכין אותנו כבר לדור הבא של הכספומטים של NCR, כאלה שיודעים גם לקבל מזומנים. בארץ ישנם כבר 350 כספומטים כאלה בהרצה, והביקוש להם בקרב הקהילה הבנקאית הולך וגובר. "מדובר במכונה שיוודעת לזהות את סוגי המטבעות, לקלוט את השטרות בכל צורה שהם מוכנסים – ויש ארבע אפשרויות כאלה לפחות. המכשיר בודק אפשרות של זיופים ויודע לפלוט בחזרה שטרות חשודים", מסביר הכהן.

מה שעוד מדהים במסכת חייו המעניינת של הכהן הם ההישגים שלו בתחום אחר לגמרי: ההתמצאות והתיעוד של שירי ארץ ישראל. זה התחיל בסוף שנות החמישים, כאשר שימש כמפקד חוות באר אורה, ובין השאר הדפיס לגדנ"עים קובצי מילים של שירים עבריים. אחד השירונים הללו הגיע לידי של איש קול ישראל מאיר הרניק והוא הזמין את אליהו הכהן להיות אורחו באחת מתוכניותו ברדיו. מאז הפך הכהן למשתתף ומפיק קבוע של תוכניות הקשורות לזמר הישראלי ברדיו ובטלוויזיה.

המאמץ הפיזי היה בהליכה מארגון לארגון, מבנק לבנק, כדי לפגוש ולהסביר אישית לנוגעים בדבר את יתרונו הגדול של "סרגל החשבון", לעומת השיטה הידנית. צריך לזכור שבאותה תקופה היו בארץ לא פחות משבעים (!) בנקים ומוסדות פיננסיים לציבור, שרק ותיקי הישוב זוכרים אותם, משום שבינתיים הם נעלמו. בין השאר: בנק אלרן, בנק פויכטוונגר, הולנד בנק, בנק יפת, בנק בריטניה, הבנק לייצוא, בנק הלוואה וחסכון, בנק זרובבל ועוד. הכהן ביקר בכל בנק ובנק, שוחח עם העושים במלאכה והזמין את המכונה כך שתתאים לדרישות המוסד. לאחר שכבש את הבנקים, עבר הכהן בתחילת שנות ה-60 למערכות העיתונים. הארץ היה הראשון לעבור ל-NCR 500 ואחריו הצטרפו הצופה, הגרוזלם פוסט ואחרים.

לצד שיווק החומרה היה על הכהן, כאמור, לשווק גם את הממשק הידידותי שלה לאדם. כאן הוא ניצב מול אנשים שחששו לנטוש את השיטה הישנה בטרם הרגישו בטוחים עם השיטה החדשה. הנטייה של העובדים הייתה: "בינתיים נמשיך לעבוד גם בשיטה הישנה, עד שנלמד היטב את השיטה החדשה". אולם הגישה של הכהן הייתה: המעבר צריך להיות מייד. ברגע ששיטת העבודה החדשה מובנת, תהיה זו שגיאה להשאיר בשימוש גם את השיטה הישנה.

אחד הצמתים החשובים במסלול שעשה הכהן היה כניסת מכשיר הבנקומט. "עד היום לא ברור בדיוק מי המציא את השם בנקומט", אומר

ה לטודנט לביולוגיה ולתחום הנהלת החשבונות? מה למי שפיקד על חוות הגדנ"ע בבאר אורה ול"סרגלי חשבון"? מה לחוקר תולדות הזמר העברי ולמחשבים נטולי נשמה? לו אליהו הכהן (76) היה שואל את עצמו את השאלות הדיכטומיות הללו לפני 54 שנים, הוא לא היה נענה למודעה שפורסמה בשעתו על ידי חברת י.א. מיטווק ובניו, שחיפשה "מדריכים ומתכננים למכונות הנהלת חשבונות".

הסיבה שהביאה אותו לקורס להדרכת מנהלי חשבונות במכונות לעריכת חשבונות הייתה פרוזאית הרבה יותר. "בתור סטודנט חיפשתי מקור פרנסה, וזה נראה לי מתאים", הוא מסביר בפשטות. ההחלטה הזאת הציבה את אליהו הכהן בנקודת הזינוק של מסלול מרתק, שעבר במשך השנים בכל תחנות התפתחות המחשוב הממוכן והדיגיטלי.

לאחר שסיים את הקורס הוצבה בפניו המשימה הגדולה: להעביר ארגונים גדולים, כמו בנקים, מפעלים, חברות ביטוח ועוד – מהנהלת חשבונות ידנית, לשימוש ב"סרגלי חישוב מכאניים", שאותם שיווקה NCR. המכשולים העיקריים במסלול זה היו שניים: הפחד של מחלקות החשבונות בארגונים הגדולים לעבור לשיטה אחרת, בלתי מוכרת. הפחד של מנהלי החשבונות, שהמכונות יתפסו את מקומם והם יפוטרו, בין השאר משום שליד מכונת חישוב יכולה לשבת גם פקידה פשוטה.

המאמץ ההסברתי של הכהן התחלק, על כן, לשניים: המישור המקצועי והמישור הפסיכולוגי.